

Гуменная И. Ассоциативно-экспрессивные средства английского массмедийного дискурса.

В статье сделан краткий обзор особенностей и цели употребления языковых тропов в современном английском массмедийном дискурсе. В аспекте когнитивной теории метафоры доказано, что уже имеющиеся мыслительные структуры принимают непосредственное участие в формировании новых концептов. На языковом уровне это выражается семантическим сдвигом на основе сравнения и поиска общего признака между двумя отличными явлениями или в аспекте смежности понятий в пределах одной концептосферы. Наиболее используемой является метафора. Особым «этапом» образование нового понятия является катахреза. В ее основании – метафорический перенос одной лексемы на другую для заполнения лакуны вокабуляра английского языка. Метонимия с ее разновидностями использует замену наименований по смежности. Перифраз описывает понятие экспрессивным дескриптивным путем вместо денотативного значения. Эвфемизм «маскирует» отрицательный коннотат понятия, дисфемизм наоборот восстанавливает имплицитный пейоративный смысл. Лексико-семантический уровень анализа позволяет проследить процесс наложения значений на основе совместной семы. Концептуально-прагматический аспект дает возможность увидеть коннотативную окраску и скрытое воздействие тропов массмедийного дискурса на целевую аудиторию. Сделан вывод, что тропеизация языка способствует ее образности, точности наименований, оценочности явлений и формированию сознания читателей.

Ключевые слова: семантический сдвиг, метафора, метонимия, тропы, массмедийный дискурс, экспрессивность, прагматическая направленность.

Humenna I. Associative and Expressive Means of English Mass Media Discourse.

A brief overview of the features and purpose of use of linguistic tropes in modern English mass media discourse is presented in the article. With regard to the cognitive theory of metaphor it is proved that existing thinking patterns are directly involved in the new concepts' formation. On the level of the language it is represented by the semantic shift based on comparing and finding common features between two different phenomena or in terms of adjacent concepts within one conceptual domain. The most used trope is the metaphor. A special «stage» of new concept formation is catachresis. A metaphorical transfer of one lexeme to another is in its basis to fill the gap in the English vocabulary. Metonymy with its kinds uses the name replacement by contiguity. Periphrasis describes the concept in expressive and descriptive way instead of giving a denotative meaning. Euphemism «masks» negative connotative meaning of concepts, whereas dysphemism restores pejorative implicit meaning. Lexical-semantic level of analysis allows to trace the process of meaning imposition on the basis of common feature. Conceptual and pragmatic aspects reveal connotative colouring and hidden influence of tropes in mass media discourse on the target audience. It is concluded that language tropeisation promotes to its imagery, naming accuracy, phenomena reevaluation and forming the readers' consciousness.

Key words: semantic shift, metaphor, metonymy, tropes, mass media discourse, expressiveness, pragmatic charge.

Ганна Колосова
(Київ)

УДК 81'42

**ТЕКСТОТВІРНІ ФАКТОРИ ТА ОДИНИЦІ
ТЕКСТОТВОРЕННЯ В СИСТЕМІ МЕМУАРІВ**

У статті розглянуто специфіку та сутність текстотворення мемуарного тексту, що є досить широким та не до кінця дослідженим питанням. Для ефективнішого розуміння такого процесу було виділено та описано базову одиницю текстотворення, яка втілюється в тексті через різні мовні та позамовні засоби, що функціонують як зв'язне ціле, наповнюючи та скріплюючи мемуарний твір. В центрі уваги автора знаходяться фактори текстотворення, що обумовлюють відбір та комбінацію мовного інструментарію наповнення мемуарів. Такі фактори було поділено на об'єктивні (ті, що можна застосувати до будь-якого тексту) та суб'єктивні (ті, що діють при створенні окремих текстів). Прийом діалогічності було виділено як один із найефективніших методів текстотворення, що відображає зв'язок між частинами тексту, цілими текстами,

культурними контекстами. В мемуарах дiалог може проявлятись через зв'язок автора з читачем, через надання додаткових пояснень, коментарiв, внутрiшнiх монологiв та iн. Вiдбуваючись мiж окремими текстами, дiалог стає ефективним методом систематизацiї таких творiв.

Ключовi слова: мемуари, об'єктивнi фактори текстотворення, суб'єктивнi фактори текстотворення, лексiя, онiм, дiалогiчнiсть.

Постановка проблеми. В сучаснiй лiнгвiстицi текстотворення займає мiцне положення, що зумовлює актуальнiсть даної теми в наукових дослiдженнях. Звiдси впливають наступнi **задачi** даної статтi: формування уявлень про фактори створення тексту, який складається з окремих будiвних елементiв або одиниць текстотворення; виявлення складу таких одиниць та iх взаємодiї; характеристика даних одиниць.

Метою статтi є аналіз мемуарного твору через розкриття природи процесу створення тексту, його особливостей та одиниць текстотворення. **Матеріалом** дослiдження виступають мемуари Вiнстона Черчилля «My early life».

Виклад основного матерiалу дослiдження. Аналіз останнiх джерел та публiкацiй показав, що на думку деяких науковцiв текстотворення є однiєю з категорiй тексту, проте, бiльшiсть з них виводить дане поняття в окремий розряд, що використовує текстуальнiсть для свого повноцiнного функцiонування. Питання про сутнiсть та специфіку текстотворення ще не є до кiнця розкритим науковцями. Про це свiдчить нерозрiзнення чи нерозмежування тектопородження та текстотворення, текстотворення та структури текста, текстотворення як дiяльностi i як продукту дiяльностi, нерозробленiсть питання про зв'язок текстотворення i деривацiї, текстотворення та iнтерпретацiї та iн.

Теорiя текстотворення тiсно пов'язана з рiзноманiтними аспектами лiнгвiстики тексту:

–з визначенням типiв зв'язностi тексту, що розглядається у структурно-граматичному аспектi;

–у структурно-семантичному проявляються особливостi членування тексту з рiзних семіотичних позицiй;

–типологiзацiя способiв вираження основних змiстових категорiй тексту, підтексту та встановлення мовних засобiв, дотичних до лiнгвiстики тексту проявляється через стилістико-композицiйний аспект;

–з описом рiзних повiстувальних жанрiв та типiв оповiдача i потенцiйного читача як програму iнтерпретацiї, вписаної у художнiй текст, розглядають з точки зору наратологiчного аспеку.

Зважаючи на всi вищезазначенi аспекти, під принципом текстотворення розумiємо «спосiб структурно-семіологiчної, лiнгвостилістичної та наративної органiзацiї простору тексту». Сам процес текстотворення розумiють як «позаструктурний, нелiнійний спосiб органiзацiї цiлiсностi повiсткування», що ґрунтується на поєднаннi «кодiв» (художнiх, філософських, соціологiчних, культурологiчних) [1, с. 12-13]. Поєднання таких кодiв для органiзацiї тексту з точки зору рiзних параметрiв є результатом як самостiйного функцiонування текстових категорiй, так i iх взаємодiї всерединi окремого твору.

Під теорiєю текстотворення розумiють коло iдей, якi визначаються лiнгвiстичною теорiєю тексту i є ключовими для лiнгвiстики тексту та формують центральне поняття теорiї текстотворення – категорiю одиниць текстотворення [5, с. 21]. Процес текстотворення є пов'язаним з деривацiйними процесами як типом мiжтекстових вiдносин, головною задачею яких є створення текстiв на базi вже iснуючих сукупностей текстiв. Так в сферi текстотворення розрiзняють три основнi деривацiйнi процеси:

1)Розгортання, при якому вихiдний текст отримує формально-семантичнi додавання.

2)Згортання, при якому вихiдний текст отримує формально-семантичнi упушення.

3)Ускладнення, при якому вихiдний текст отримує не формально-семантичнi, а функцiональнi змiни [9, с. 23-24].

Підчас текстотворення конкретних творiв, перелiчені процеси в багатьох випадках сумiщаються, модифікуються та iн., а самi утворенi тексти мають деяку множиннiсть вихiдних текстiв та вiльно функцiонуючих текстових фрагментiв (висловiв-кліше, прецедентних iмен,

назв iсторичних подiй та iн.), якi складають текстотворчу базу даного конкретного мемуару [8, с. 108].

Текст як цiльний мовленнєвий твiр має свої закономірностi творення. Текстотворення здiйснюється пiд впливом самого тексту та встановлення мети конкретного автора тексту. Перше диктується самим текстом, його типом, жанром, задачами, якi він реалiзує. Друге цiлком пов'язане з авторською модальностю, адже будь-яке повiдомлення включає в себе не тiльки iнформацiю, але i ставлення автора до iнформацiї, що повiдомляється. Останнє є особливо важливим у встановленнi прагматики тексту оскiльки є пов'язаним з iнтерпретацiйною стороною тексту. Автор не тiльки формує власне текст, але i направляє читача до його iнтерпретацiї. Прагматична установка тексту виходить iз самого тексту – його призначення, виду, жанру... Перед початком роботи над текстом автор встановлює мету - iнформування, навчання, iнструктування, декларування i т.д. Таким чином, кожен текст має свою прагматичну установку. Вона визначає i форму тексту, i вибiр матерiалу, i загальну стилiстику i т.д. Однак автор, як конкретний суб'єкт, пiдкорюючись загальним правилам побудови тексту певної направленостi, вносить свої, особистiснi корективи в побудовi твору, тобто, отримує свою, авторську прагматичну установку. Обидвi установки сумiщаються, можуть накладатись одна на одну, але через певнi причини можуть розходитись i навить вступати в суперечностi [4, с. 24]. В мемуарах В. Черчилля авторська мета полягає в iнформуваннi читача: надання фактiв про власне життя, що отримують значну долю суб'єктивностi. Так реципiєнт може ознайомитись з молодiстю видатної людини з точки зору самого письменника, тобто, лише пiд певним кутом. Таким чином, прагматична установка помагає у передачi iсторiї перiоду життя у досить суб'єктивнiй формi пiд впливом зовнiшнiх, об'єктивних факторiв.

При визначеннi механiзмiв текстотворення перш за все вибирається модель комунiкацiї, тобто враховуються конструктивнi ознаки мовленнєвого акту, сукупностю яких формує модель:

1)комунiкативне встановлення мети (в мемуарах «My early life» – iнформування);

2)предмет (зiмст) комунiкацiї (30 рокiв з життя автора);

3)ознаки ситуацiї, в якiй здiйснюється комунiкацiя (дитинство, вiйна, полiтика та iн.);

4)соцiальна характеристика учасникiв комунiкацiї (титулованi особи, вiйськовi, полiтики та iн.).

Сукупностi даних ознак створює систему мовленнєвих ситуацiй, а тип мовленнєвої ситуацiї визначає конкретну модель комунiкацiї i форму її втiлення [8, с. 97].

Розгляд тексту на основi його комунiкативної природи i визнання центральної ролi категорiї автора передбачає знаходження такої одиницi текстотворення, яка стає суттєвою i в дiяльностi того, хто говорить при створеннi тексту, i в дiяльностi того, хто слухає при сприйняттi i розумiннi тексту. Така одиниця не прив'язується жорстко до матерiального носiя (одиницi мови чи комбiнацiї одиниць мови). Автор бачить зв'язок лише як правило [7, с. 281].

Отже, одиницею текстотворення може ставати лексiя, яку було видiлено Р. Бартом як одиницю читання, що не є прив'язаною до певного матерiального оформлення; вона виконує функцiю змiстового наповнення [2, с. 424]. Лексiя представляється в тексті рiзними мовними та позамовними засобами. Це можуть бути одиницi та комбiнацiї одиниць рiзних рiвнiв мови, мовленнєвi комплекси (слово, комбiнацiя слiв, речення, бiльш складне лексичне об'єднання, текстовий блок рiзної природи, прецедентне iм'я та прецедентний текст, iм'я iсторичне, позначення важливого для культури символу та iн.), а також позамовнi засоби (пiктограми, засоби парамови та iн.) [8, с. 108]. В нашому дослiдженнi центральною одиницею текстотворення або лексiєю є онiми, що можуть комбiнувати навколо себе рiзнi мовнi та позамовнi засоби в контекстi та поза ним, стаючи словесним втiленням позначуваного об'єкту реальної дiйсностi, передаючи символ культури, iсторичну назву, вмищаючи в собi цiлий iнформацiйний блок.

Зважаючи на те, що мемуарний твiр – унiкальне поєднання, взаємодiя мовного iнструментарiю, фактори текстотворення стимулюють перетворення розрiзненних засобiв мови в зв'язне цiле, скрiпляючи текст. Текстотворчi фактори обумовлюють вибiр та комбiнацiю мовних iнструментiв тексту. Фактори текстотворення можна подiлити на об'єктивнi – тi, якi

діють при творенні будь-якого тексту та суб'єктивні – ті, які діють при творенні окремих текстів.

Об'єктивні текстотворчі фактори:

- 1) лінгвістичні: форма мовлення, функціональний стиль, тип викладу
- 2) екстралінгвістичні: ситуація (фрагмент реального світу, який відображається в тексті), жанр, асоціативні норми, пресупозиція (фонові знання)

Суб'єктивні текстотворчі фактори:

- 1) характер ситуації (реальна, умовна);
- 2) особистість автора, його світогляд;
- 3) характер персонажів;
- 4) ідейно-естетична направленість твору [6, с. 210].

Перелічені фактори є позалінгвістичними, зовнішніми. Можна виділити внутрішні текстотвірні фактори. В ролі індивідуальних внутрішніх факторів текстотворення можуть виступати окремі мовні інструменти тексту в певних комбінаціях (фонетичні, морфологічні, лексичні, словотворчі, синтетичні, лексико-синтаксичні та ін.). Так, кожен наступний зміст речення мемуарного тексту містить в собі натяк на зміст попередніх речень. Мовні сигнали, які вказують на такий зв'язок, виступають в ролі текстотворчих факторів. Прослідкуємо на конкретному прикладі, як скріплюють текст лексичні та парафрастичні елементи всередині конкретного цілого: «*But even as a schoolboy I questioned the aptness of the Classics for the prime structure of our education. So they told me how Mr. Gladstone read Homer for fun, which I thought served him right, and that it would be a great pleasure to me in after life. When I seemed incredulous, they added that classics would be a help in writing or speaking English. They then pointed out the number of our modern words which are derived from the Latin or Greek. Apparently one could use these words much better, if one knew the exact source from which they had sprung.*» [1, с. 23]. Показано зв'язок між словом *Classics* в першому реченні та *Homer* в другому: антропонім *Гомер* є прикладом до поняття «класики». В другому реченні займенник *him* виступає в ролі синонімічної заміни для антропоніму *Mr. Gladstone*. В третьому реченні знову зустрічається слово *classics*, що підтверджує думку автора, про те, що *Homer* є представником даного класу. Іменник *English* розвиває своє значення через четверте речення, в якому розкривається ідея про походження англійських слів із латини та грецької мов (*derived from the Latin or Greek*). Наступне речення продовжує дану думку через вживання займенника *these*, який вказує на те, що поняття, вживане після займенника, використовувалось раніше у даному фрагменті тексту. Виділені мовні засоби створюють міжфразовий зв'язок. Крім того, з їх допомогою з різних точок зору оцінюється центральний об'єкт фрагменту (ставлення автора до вивчення англійської мови через латину та грецьку шляхом прочитання класиків, таких, як наприклад, Гомер) з позиції оповідача, створюється цілісний образ, який сприяє створенню ідейно-тематичної єдності тексту.

Можна зробити попередні висновки про те, що слово в тексті здатне:

- а) оповіщати про денотат, позначаючи його і характеризуючи певним чином
- б) відображати елемент мікротеми та мікротему
- в) втілювати елемент ситуації чи її фрагмент
- г) бути емотемою
- д) створювати мікрообраз [6, с. 211].

Текстотвірну функцію можуть виконувати ключові (опорні) слова фрагменту тексту. Виключення цих слів призводить до його розпаду. Ключові слова можуть повторюватись, як правило, підпадаючи під семантичну трансформацію, вживаючись у різних значеннях: «*At this point I was joined by my new colleague in the fight. His accession was deemed to be a master stroke of the Central Office. He was none other than Mr. James Mawdsley, a Socialist and the much respected secretary of the Operative Spinners' Association. Mr. Mawdsley was the most genuine specimen of the Tory working-man candidate I have ever come across.*» [1, с. 222]. Ключовим словом в даному фрагменті виступає антропонім *Mr. Mawdsley*, який вживаючись в уривку вдруге, набуває більш широке значення, отримуючи додаткову інформацію через такі описові слова та фрази *Socialist* та *secretary of the Operative Spinners' Association*. Тобто, якщо вперше вживаючись в тексті, ім'я

Mr. Mawdsley не несе нiякого фонового повiдомлення, то вже при другому використаннi, такий антропонiм надає досить докладну iнформацiю про носiя даного номену, тобто, змiнює своє значення вiд «*мiстер Модсли*» до «*соцiалiст, секретар Союзу робочих-прядильникiв мiстер Модсли*». Семантичнi трансформацiї сприяють формуванню основ образного змiсту даного тексту. Ключовi слова виконують важливу роль та конструюють композицiї основних мiкротем.

У ролi факторiв текстотворення можуть виступати тематичнi групи слiв, наприклад: «*My father instructed his bookseller Mr. Bain to send me any books I might require for my studies. So I ordered Hamley's "Operations of War", Prince Kraft's "Letters on Infantry", "Cavalry and Artillery", Maine's "Infantry Fire Tactics", together with a number of histories dealing with the American Civil, Franco-German and Russo-Turkish wars, which were then our latest and best specimens of wars.*» [1, с. 43]. В даному уривку тексту можна видiлити двi основнi тематичнi групи слiв: назви творiв – хрематонiми (“*Operations of War*”, “*Letters on Infantry*”, “*Cavalry and Artillery*”, “*Infantry Fire Tactics*”) та прiзвища авторiв – антропонiми (*Hamley, Prince Kraft, Maine*). Такi слова групуються навколо основної iдеї фрагменту (книги, якi замовив письменник), пiдсилюючи та розкриваючи детальнiше авторський задум. В даному випадку тематичнi групи слiв складаються виключно з ВН та виконують функцiю змiстового насичення та розширення меж тематичного центру уривку твору.

Текстотвiрними можливостями можуть володiти бiльш складнi елементи тексту, такi як речення та висловлювання:

1) Семантика речення пов'язана зi структурою вiдповiдної ситуацiї, яка при «накопиченнi» та «укрупненнi» семантичних ознак формує поетапне змiстове розгортання тексту та його змiстової структури.

2) Семантична ознака може вiдображати:

а) одну зi сторiн елемента, який описується в ситуацiї (на рiвнi сем)

б) елемент в цiлому (на рiвнi слiв, фразеологiзмiв)

в) координацiю елементiв (на рiвнi висловлень його частин).

3) Вербально висловленi семантичнi ознаки рiзних реалiй текстового свiту зв'язуються: стосунками доповнення, стосунками пiдсилення та стосунками контрасту, що мають комунікативну значимiсть на рiзних етапах змiстового розгорнення тексту: вiд висловлювань до тексту.

4) Висловлювання, яке є елементом тексту, вiдображає загальну картину фрагментарно i неповно. Воно може включатись в проспекцiю та ретроспекцiю всього тексту.

5) Текстотворчi потенцiї речення визначаються наступними факторами:

а) структурно-семантичною органiзацiєю речення

б) iнiцiальнiстю позицiї речення

в) семантичною спiввiднесенiстю речення з наступною композицiйно-змiстовою ланкою тексту.

6) Iснують два способи семантичного впливу речення на текст: контактнo-когезiйний вплив та асоцiативно-преривна взаємодiя.

7) Як i текст, висловлювання має поверхневий i глибинний змiст.

Складне синтаксичне цiле (або комунікативний блок висловлювання) проявляє наступнi текстотворчi можливостi:

1) Тема i рема виконують текстотворчу функцiю.

2) Стрйовi одиницi текстотворення також виконують цю роль (складне синтаксичне цiле, вiльне висловлювання першого типу, вiльне висловлювання другого типу, лiнiйно-синтаксичний ланцюг).

3) У текстотвореннi бере участь комунікативний блок висловлювання [6, с. 212].

Одним з ефективних методiв текстотворення стає прийом дiалогiчностi, який значною мiрою впливає на формування текстової тканини. Дiалогiчнiсть виступає в ролi однiєї з текстових категорiй та характеризує спрямованiсть твору на адресата: адже, дiалог в даному випадку вiдбувається не в традицiйному його розумiннi, але i мiж частинами тексту, цiлими текстами, культурними контекстами (М.М. Бахтiн, О.П. Воробйова, Т.Ф. Плеханова, О.О. Селiванова). У цьому випадку, дiалогiчнiсть як прийом текстотворення, проявляється

через встановлення зв'язку між автором і читачем, надання авторських коментарів та пояснень до основного змісту тексту, внутрішні монологи [1, с. 13]. В своїх мемуарах В. Черчилль надає власні коментарі, що містять уточнення та пояснення, до того, про що він говорить. Наприклад: «*General French and his staff, which included both Haig and Herbert Lawrence¹, had just slipped through under artillery fire in the last train out of Ladysmith on his way to the Cape Colony, where the main cavalry forces were to be assembled.*» [1, с. 242]. Тут же автор надає пояснення у формі виноски до невідомого для читача носія власного імені, розкриваючи особу позначуваного: «*¹Commander-in-Chief, and Chief of the Staff respectively in 1917-18.*» [1, с. 242]. Таким чином, відбувається діалог між автором та читачем, що матиме наступну примітивну форму: 1. Автор називає особу. 2. Читач ставить німе питання: *хто ця особа?* 3. Автор відповідає на питання, надаючи роз'яснення у формі виноски.

Якщо ж мова йде про діалог між текстами, то найефективнішим методом є передусім відселення споріднених текстів. Зручним способом систематизації споріднених текстів є гніздо таких текстів, яке формується на основі відношень між текстами. В такому гнізді тексти об'єднуються в парадигми та ланцюги. Текстотворчий ланцюг складають тексти, які знаходяться у стосунках послідовної похідності [3, с. 107–118].

Отже, нами було описано процес текстотворення та виділено низку об'єктивних та суб'єктивних текстотвірних факторів, що є доцільними для аналізу породження мемуарного твору. Базовим параметром створення тексту є лексія, яка представляє собою одиницю читання та змістового наповнення. Функції лексії може виконувати як окреме слово, так і групи слів, речень та ін. Для мемуарів В. Черчилля такою одиницею стає онім, що потенціально здатен виконувати ряд текстотвірних функцій, без яких текст не буде повним та детальним. Нас цікавить виконання функцій створення текстів через ВН, а тому, можна зробити попередні висновки про те що окреме слово в творі здатне надавати певну характеристику позначуваного денотату, бути елементом мікротеми або окремою мікротемою, створювати мікрообраз та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О.А. Поетика постмодерністського художнього дискурсу: принципи текстотворення (на матеріалі сучасної американської прози малої форми) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. філол. наук. : спец. 10.02.04. «Германські мови» / О.А. Бабелюк. – К., 2010. – 33с.
2. Барт Р. С/Z. / Р. Барт. – М., 1994. – С. 424.
3. Василенко Т.Н. Гнездовой принцип систематизации текстов (на материале оригинального художественного текста и его переводов) : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / Т.Н. Василенко. – Барнаул, 2008. – С. 107-118.
4. Волгина Н.С. Теория текста / Н.С. Волгина. – М., 2003. – С. 24.
5. Дымарский М. Я. Проблемы текстообразования и художественный текст (на материале русской прозы XIX-XX вв.) / М. Я. Дымарский. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 328 с.
6. Жеребило Т.В. Словарь лингвистических терминов / Т.В. Жеребило – Назрань: Изд-во "Пилигрим", 2010. – 486 с.
7. Звегинцев В.А. Мысли о лингвистике / В.А. Звегинцев. – М., 1996. – С. 281.
8. Земская Ю.Н. Теория текста: учеб. пособие / Ю.Н. Земская, И.Ю. Качесова, Л.М. Комиссарова, Н.В. Панченко, А.А. Чувакин. – М.: Флинта, Наука, 2010. – 132 с.
9. Чувакин А.А. Деривационные отношения как тип межтекстовых отношений (к предмету текстодериватологии) // Актуальные проблемы дериватологии, мотивологии, лексикографии / А.А. Чувакин. – Томск, 1998. – С. 23-24.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Churchill Winston S. My early life: a Roving Commission / Churchill Winston S. – NY: Charles Scribner's Sons, 1930. – 434 p.

Колосова Г. Текстоброаующие факторы и единицы текстоброаования в системе мемуаров.

В статье были рассмотрены специфика и сущность текстоброаования мемуаров, которые являются широким и не до конца исследованным вопросом. Для более эффективного понимания такого процесса было выделено и описано базовую единицу текстоброаования, которая воплощается в тексте через разные языковые и внеязыковые средства, функционируя как связное целое, наполняя и скрепляя мемуарное произведение. В центре внимания автора находятся факторы текстоброаования, которые обуславливают отбор и комбинацию языкового

инструментария наполнения мемуаров. Такие факторы были поделены на объективные (те, которые можно применить к любому тексту) и субъективные (те, которые действуют при создании отдельных текстов). Прием диалогичности было выделено как один из наиболее эффективных методов текстообразования, который отображает связь между частями текста, целыми текстами, культурными контекстами. В мемуарах диалог может проявляться через связь автора с читателем, через предоставление дополнительных разъяснений, комментариев, внутренних монологов пр. Происходя между отдельными текстами, диалог стает эффективным методом систематизации таких произведений.

Ключевые слова: мемуары, объективные факторы текстообразования, субъективные факторы текстообразования, лексия, оним, диалогичность.

Kolosova G. Text Forming Factors and Units of Text Formation in the Memoirs System.

This article shows specificity and nature of memoirs text formation, which is wide and not deeply investigated question. For more effective understanding of such process we have singled out basic unit of text formation, which shows up in the text with the help of different linguistic and extralinguistic methods, performing function of coherency, filling and fastening memoirs text. The author concentrates her attention on the text forming factors, which result in selection and combination of linguistic tools for memoirs construction. Such factors were divided into objective (which can be applied to any type of text) and subjective (can be applied to specific text types). Method of dialogue usage was highlighted as one of the most effective for text forming, showing connection between parts of the text, between different texts and cultural contexts. In memoirs, dialogue can be shown with the help of additional explanations, commentaries, inside monologues etc. Dialogue becomes very effective instrument for systematization of different texts.

Key words: memoirs, objective text forming factors, subjective text forming factors, lexia, proper names, method of dialogue.

Андрій Манзій
(Хмельницький)

УДК 811.111'373.23

**ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО
НІМЕЦЬКОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ**

У статті здійснено аналіз сучасного політичного дискурсу, наведено модель політичної комунікації, на основі якої представлений процес мовного впливу, вербальної сугестії з метою отримання підтримки політичними діячами з боку громадськості. Також автор звертає увагу не лише на мовні, але і на позамовні фактори, що дає можливість адекватно описати цей феномен у всій його гетерогенності з урахуванням його ситуативної та контекстуальної зумовленості. Розглянуто семантичну структуру окремих лексем, які, відповідно, додають емоційного навантаження тексту, що, в свою чергу, можна визначити виключно у зв'язку з іншими мовними стратегіями, наприклад, такими як використання специфічних метафор, зміни стилю спілкування, перехід з орфоепічної норми вимови на діалект і навпаки, інтонаційне виділення найбільш вагомих елементів повідомлення тощо.

Ключові слова: політичний дискурс, політична комунікація, мова політики, мовний вплив, текст.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства, зростання рівня політичної свідомості завжди визначали посилений інтерес до політичних процесів не лише простих громадян, але і науковців – представників різних наук: філософів, політологів, соціологів, психологів і не в останню чергу лінгвістів, що, в свою чергу, зумовило появу нових напрямків у мовознавстві, зокрема соціолінгвістики та політичної лінгвістики.

Політична мова або ж мова політики, її функціональні особливості, специфіка використання, способи і засоби, які використовуються урядовцями, депутатами, представниками